

דבר חודש בחודשו

בס"ד

עלון 114 - אדר א' 2 תשפ"ב
עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שורץ שליט"א
המלחמה ברוסיה ואוקרינה והשייכות למלחמת גוג ומגוג. מלחמת גוג ומגוג - ותיקון חטא העגל. רוסיה ואירן - עשיו וישמעאל. זמן המלחמה. תפקידנו בשעה זו, נשיאה בעול, תענית ותפילה. נפלאות הבריאה - חלב ומוצריו (א)

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצוק"ל שהבין מהדברים שיש כאן רמז לשואה שהיתה בשנת תשי"א שהיא תיקון לחטא העגל.

והנה, ר' אליהו לופיאן (מובא בלב אליהו ח"ב עמ' רי"ז) מביא מהגר"א ווסרמן ששמע מהחפץ חיים שמלחמת גוג ומגוג תהיה בשלשה שלבים. ותחילתה היתה במלחמת העולם הראשונה, ולאחר כמה שנים תהיה עוד מלחמה (מלחמת העולם השנייה), ואחריה תבוא השלישית ואחריה תהיה הגאולה השלמה. והנה ביחס למלחמת גוג ומגוג עם תיקון חטא העגל, נראה בהבנת הדברים כך: כידוע, שהעגל היה חציו שור וחציו חמור, וזה המקובל בעל ספר התמונה מרמז על עשיו וישמעאל, שהם הנצרות והאיסלאם.

ומלחמת העולם הראשונה החלישה את כח האיסלאם בנפילתה של השלטון העות'ומני, ומלחמת העולם השנייה פגעה בנצרות, בכמה עניינים, שהכנסיה התגלתה בקלונה ששתקה לעול שעשו מאמיניה הנוצרים. גם העלייה לארץ ישראל וכינון שלטון יהודי בה החלישה את האמונה הנוצרית המבוססת על השקר שחלילה ה' עזב את ישראל. והדברים הולכים ומתקדמים, וכעת אנו מצפים לסיום מלחמת גוג ומגוג.

רוסיה ואירן – עשיו וישמעאל

כעת, רוסיה שהיא "אדום" הבא מעשיו, חז"ל (בראשית רבה פרשת תולדות פרשה ס"ג) אמרו על עשיו: "הוא אדום ותבשילו אדום, ארצו אדומה, גבוריו אדומים, לבושו אדומים...". והצבא הרוסי היה מכונה "הצבא האדום". ובפרקי דרבי אליעזר (פרק לז) כתוב "הדוב – זה עשיו", ורוסיה כונתה "הדוב הרוסי".

ואירן תומכת ברוסיה, ובה מבוארים דברי חז"ל (קידושין עב, א) שפרס (שהיא אירן) מכונה דוב, ולכאורה הרי עשיו מכונה דוב, ופרס אינה שייכת לאדום, שעשיו הוא בנו של יצחק שבא משם, ופרס הוא מצאצאי יפת? אלא, שהם יתאחדו יחד. ובמדרש אותיות דרבי עקיבא נאמר "ע"ן הוא עשו הרשע שיצאו ממנו מורסים ופרסיים ומלכות אדום". גם כאן זהו הביאור, ששניהם יהיו יחד.

רוסיה נקראת בשפת האנגלית, היא השפה הנפוצה ביותר, בשם "רשה", מה שמזכיר את מילת "הרשעה"... וחז"ל אמרו "על פני תהום" – "זה מלכות הרשעה..." "ולדימיר פוטיין" בגימטריא 455 דומה לגימטריא של "התהום" 456. כי רוסיה הקומוניסטית הייתה לוחמת נגד שמים,

והנה מצאנו שדוד המלך מספר לשאול (שמואל א' יז, לו) "גם את הארץ גם הדוב הפה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה פאחד מהם פי הרף מערכת א-להים היים", ואמרו חז"ל שהוא נלחם בארי ובנו ונלחם בדוב וגורו (וי"א שני גוריו). (והנה מצאנו שבסמלי בית המלוכה האנגלי מופיעים שלשה אריות, ולקראת סיום המנדט הבריטי היה הפיצוץ הגדול שנהרגו אנגלים רבים במלון מלך דוד! משמים מרמזים כאן על כוחו של דוד המלך ועל משיח

המלחמה ברוסיה - והשייכות למלחמת גוג ומגוג

אמרו חז"ל (מגילה יז, ב): "שבוע שבן דוד בא... בשביעית מלחמות - מוצאי שביעית בן דוד בא". "שביעית" (כפי שכתוב בתורה - שמות כג, יא- בכתוב חסר) - גימטריא תשפ"ב.

ואמרו חז"ל (בראשית רבה לך לך פרשה מב): "אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח תדע שכן שהרי בימי אברהם, על ידי שנתגרו המלכויות אלו באלו באה הגאולה לאברהם".

שעה זו של מלחמה בין רוסיה לאוקרינה הגורמת גם למתח בין מזרח למערב, צריכה לעורר את תשומת לבנו על התקרבות אחרית הימים ומלחמת גוג ומגוג.

על מלחמת גוג ומגוג נאמר (יחזקאל לח, א) "וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים הַנְּיָי אֵלַיךָ גֹּג נָשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁף וְתָבַל. " ובירושלמי מגילה (י, בדפוס וילנא) מתורגם "משך" - "מיסיא" ופירש הפני משה שם מדינת מוסקווי! וכן ישנה מסורת בשם הגר"א מווילנא שכאשר הרוסים יעברו את הדרדנלים מיצרי הים בטורקיה ילבש בגדי שבת וימתין למלך המשיח. הרי שיש קשר הדוק בין רוסיה למלחמת גוג ומגוג.

בעבר היתה רוסיה מעצמה אדירה, ובשנת תשנ"א קרסה ברית המועצות, גם בתקופה שנחלשה וקשריה עם הערבים התמעטו, בכל זאת היו קיימים קשרים צבאיים ביניהם והיא מציידת את סוריה בנשק נגד ישראל. ובשנים האחרונות היא חוזרת לכוחה.

על מלחמת גוג ומגוג - ותיקון חטא העגל

חז"ל אמרו "איסתכל באורייתא וברא עלמא", התורה היא כעין מפה שעל פיה נהיה העולם ובהכרח כתוב הכל בתורה, שליכא מידי דלא רמזיא באורייתא, החתם סופר אמר על מצוות המלך שיכתוב לו ספר תורה (דברים יז, יט) וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוּ פֶלַי יְמֵי הָיוּ לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת ה' אֱ-לֹהָיו לְשִׁמּוֹר אֶת פֶּלַי דְבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֵת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְעִשְׂתָּם", שיקרא את חיוו דרך התורה כי הכל נמצא בתורה.

בספר תולדות יעקב יוסף (פרשת כי תשא) מאריך לבאר שמצות מחצית השקל היתה תיקון לחטא העגל, ובתוך דבריו כתב "וזה שכתוב, כי תשא, ר"ל כשתרצה שיהי נשיאת ראש לבני ישראל. לפקודיהם, ר"ל בזמן הפקידה, כמ"ש האלשיך סוף ויחי, כפל הפקידה - ואלדיים ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת וא-להים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאבותי ליתן לך ולעקב (בראשית נ, כד), כי הלא פקד את שכינתו הממושכן אצלכם, אז יפקוד אתכם גם כן, יעו"ש. והכא נמי כד, כי רמז על ב' פקידות, א' לשכינה, וא' לישראל, וזה שאמר לפקודיהם. ואימתי יהי נשיאת ראש בזמן הפקידה שלא יאוחר, כשיהיה מספר תש"א, שהוא נקימה על עובדי ע"ו, שיתאחדו החומר והצורה להשיב רבים מעון, וייכנע היצר הרע, והיה הכל טוב...". ושמעתי מידידי

"כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו לשכם אהד".

כבר בזמננו אנו רואים איך שהגויים מעריכים את עם ישראל, ואפשר לראות את זה במציאות. אספר, כשהייתי בבית חולים לקבל טיפול נגשו שתי אחיות ערביות, חשבתני שבאו בשביל לתת את הטיפול, אמרו לי, לא רק רצינו לקבל ברכה!...

אברך אחד סיפר לי, שהיה צריך להגיע לאיזה מקום, וחיכה לתחבורה, ועצר לו ערבי טרמפ לקח אותנו למחוז חפצו, ואחר כך ביקש ממנו ברכה!... העולם מחכה לכלל ישראל, כאשר פרסמנו על שבע מצוות בני נח התענינו בזה אלפים רבים ממש.

התפקיד של עם ישראל הוא להפיץ את אמונת ה' בעולם, ולכן, תפקיד מרכזי לזמננו להפוך ארץ ישראל למדינה יהודית, שזה מהווה גורם מרכזי להשפיע על העולם כולו ככתוב (הושע ב, כה) על תפקיד עם ישראל בעולם: "וְזָרְעֶתִיהָ לִי בְּאֶרֶץ וְרַחֲמֵתִי אֶת לֹא רַחֲמָה וְאֶמְרָתִי לֹא עָפִי עָפִי אֶתָּה וְהוּא יֹאמֶר אֶל-לִהְיִי וְדַרְשׁוּ רִזְוִיל (פסחים פז, ב): "אמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים שנאמר "וְזָרְעֶתִיהָ לִי בְּאֶרֶץ" כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין". כפי הנראה תפקיד היהדות בגולה תם, ותפקידה לפעול מתוך ארץ ישראל להשפיע לעולם. אם כן מתפקידנו עתה להפוך את המדינה למדינה יהודית, כדי שהעולם ילמד מאתנו כיצד לעבוד את הבורא.

תקופת שפל היא זמן להתרוממות

כמו כן כאשר עם ישראל מגיע לשפל, זה הזמן שלו להתרומם, כביאור הגר"א לפסוק (עמוס ה, ב) "נִפְלְאָה לֹא תֹסִיף קוֹם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁה עַל אֲדָמְתָהּ אֵין קִקְיָמָה", הגר"א ביאר את הכתוב כך: "נִפְלְאָה לֹא תֹסִיף" כאשר ישראל חלילה מגיעים לשפל שאין ירידה ממנו - אז - "קוֹם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל". בימינו השלטון הנלחם ביהדות הגיע לשיא של שפלות, וזה בכלל האמור בגמרא (סנהדרין צח, ב) מה שאמרו האמוראים על ביאת המשיח: אמר עולא ייתי ולא איהמיניה וכן אמר [רבה] ייתי ולא איהמיניה רב יוסף אמר "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דהמריה (= בצל גללי חמורו)" נראה שזה המצב הנוכחי, שפל גדול כל כך, לכן הגיע השעה שהציבור התורני יעשה מעשים לשינוי המצב החמור ויזכה במעשיו להביא את המשיח!

אמנם לא קל להפוך שלטון שהוא היפך היהדות, לכן על שומרי התורה להתאחד לפעול לכבוד שמים במקומות שהמדינה מזניחה אפילו חלקית את תפקידה לטובת התושבים, דברים שיאחדו את כל שומרי התורה. כי בעשיה אפשר לעבוד יחדיו גם הרחוקים בענייני השקפה זה מזה גם בדברים שעומדים ברומו של עולם, וכיוון שהדבר ייטיב לכל זה יכול לצרף לפעילות זו גם הרחוקים מיהדות ויאפשר לקרבן לתורה כאמור (אבות א, יב) "הוי מתלמידיו של אהרן; אוהב שלום ורדף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". ועל ידי כך בהמשך יהיה אפשר לשנות לחלוטין את פני המדינה.

נביא כאן דוגמה שיכולה לשמש פתיחה למעשים נוספים שעל ידם נוכל להמשיך לפעול בשטחים נוספים לכיוון המטרה להפוך את ארץ ישראל לסמל עולם כיצד רוצה הבורא שהאנושות תנהג; הן בענייני אמונות ודעות והן בענייני אדם וזולתו.

אחד הדברים החשובים ביותר הוא זלזול בערך העליון של קדושת חיי האדם, דבר הבא לידי ביטוי בחוסר דאגה מספקת לבניית בתי חולים, בעיקר מחלקות לטובת זקנים ומחוסרי ישע שתרומתם הכלכלית לחברה היא שלילית, ולהיפך לתת תקציב לכל מיני יוזמות שהם מלחמה בטבע על חשבון סל הרפואות

שהוא מזרע דוד). ולקראת ימות המשיח ינוצחו האומות האלו שמשולים לדוב.

בפורים הוא זמן מחיה של עמלק הבא מעשיו, ומענין שסטאלין מת בפורים, ובעזרת ה' נקוה שכבר לקראת פורים השנה תהיה מפלה לאדם וישמעאל: (עובדיה א, כא) וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפְּטָ אֶת הָרַע עֲשׂוֹ וְהִיָּתָה לְה' הַמְּלִיכָה.

זמן המלחמה

המלחמה פרצה בסמוך לאחר פורים קטן והיא עדיין נמשכת. לכאורה יש קשר בין מלחמה זו לפורים, כי בעל מגלה עמוקות ועוד מקובלים אמרו שבמגילה ישנן שתי אותיות גדולות, אות ח' במילת חור ואות ת' במילת "ותכתוב", שהן מרמזות על גזירות ת"ח - ת"ט שהתפשטו מאוקריינה, על ידי בוגדן חעמלניצקי, כי גזרת ההשמדה של המן לא התבטלה לגמרי, רק עברה להיות במשך מרוצת הדורות (ואמרו ש-"ת"ח" גימטריא העמלניצקי). ואז נהרגו על קידוש ה' עשרות אלפי יהודים, אולי מה שקורה שם כעת הוא עונש על מה שעשו באכזריות נוראה ליהודים בגזרות ההם.

(בספר יון מצולה שחיבר הרב נתן נטע הנובר בן אותו דור מתאר את האכזריות הגדולה "ונהרגו על קדושת השם במיתות משונות ומרות, קצתם פשטו עורם מעליהם והבשר השליכו לכלבים וקצתם קצצו ידיהם ורגליהם והשליכם על הדרך ועברו עליהם בקרנות ודרכום כסוסים וקצתם פצעו בהם פצעים הרבה שלא יהיו כדי להמית והשליכם בחוץ שלא ימותו מהרה ופרפרו בדמיהם עד שיצא נשמתם והרבה קברו בחייהם ושחטו ילדים בחיק אמותם... ולפעמים לקחו מילדי העברים ועשיו גשרים לעבור עליהם לא היה מיתה משונה בעולם שלא עשו בהם וכל ארבע מיתות ב"ד סקילה שריפה הרג והנק... יעויין שם עוד תיאורי הזוועה שעשו. כמו כן בשואה היו אוקראינים רבים שותפים לנאצים והרגו בידיהם יהודים רבים.

כמו כן כידוע שהאותיות הקטנות שבמגילה אסתר שנמצאות בעשרת בני המן ת.ש.ז. מרמזות על השואה, שבשנת תש"ז התקיימה תלית עשרת ראשי הנאצים, וזה המשך לענין הזה שכתבו המקובלים שגזירת המן התקיימה לשנים רבות אחר (כד).

לאור המציאות החדשה, שר החוץ הישראלי נקט עמדה לטובת אוקריינה נגד רוסיה, דבר שיכול להיות עילה למלחמה נגדנו, שמא יהיה זה מלחמת גוג ומוגו רח"ל, כיון שרוסיה יש לה נוכחות עמוק בסוריה, ומובן מה שמובא בשם הגר"א על השייכות בין הכיבוש הרוסי כסימן להתקרבות זמן בוא המשיח. ואמנם עד עכשיו היתה רוסיה ניטרלית לגבי הסכסוך הישראלי-אירני, ולא הפריעה לישראל למנוע מאירן להתקרב לגבול הארץ בגולן. ובספר יחזקאל פרק ל"ט כתב שמפלת גוג ומוגו תהיה מזרחית לכינרת הוא הגולן. יתכן שהדבר ישתנה כי רק אירן כנראה תתמוך במעשי רוסיה, וגם הסיבה השנייה, אי תמיכת ישראל במהלך הרוסי ואף התנגדותה אליו ישנו את יחסם לטובת אירן. וכמו שהבאנו לעיל מהמדרש שדוד נלחם ונצח בנס כמה חיות - כהכנה למלחמתו בגולית, והיו אלו אריה ושני גוריו וכן נלחם נגד שני דובים אב ובנו, והנה רוסיה מכונה במדרש ואף בפי הבריות בשם דוב, ופרס שהיא אירן, התחברו יחדיו].

על תפקידנו בשעה זו

המאורעות האחרונים מעוררים אותנו למחשבה שביאת המשיח קרובה מאד. וזה מחייב אותנו לפעול לקרב את כל היהודים, ואף את אומות העולם אל הבורא ככתוב (צפניה ג, ט)

מהדואר המלכותי מגרמניה כי בערב ראש חדש העבר התענו שם כמה אלפים אנשים על צרת אחינו שברוסיה, והתפללו בבכי ובמספד גדול התנדבו נדבות מרובות לאחינו בני ישראל. והרב ד"ר הירש נ"י דרש בערך שלוש שעות בהתעוררות רבה יותר מההשערה, ושאלתי לרבי דוד דסלר מדוע לא ימצא גם בנו הרגש לדאוג עבור אחינו במדינות אחרות לצום ולהתפלל בעדם. נצייר לפנינו אילו היו מציעים בעדנו לגזור תעניות בעד אחינו שבבולגריה וכדומה לזרה היה בעינינו ומה גם דמעות לא היו יורדים כן אדמה בשום אופן ומה הסיבה לזה האם הם יראי אלוקים יותר מאחינו דפה זה לא וביאורו למעלה הזו שהיתה ליהודי גרמניה ואנגליה הוא מאד מענין משום שהוא ביאר זאת כך שהיות והם מחונכים על מידת דרך ארץ וישוב הארץ יותר מבני רוסיה משום כך הם גם מחונכים יותר בענין נטילת אחריות על אחרים ועיי"ש בהרחבה.

תענית ותפילה.

ערים שבמצור צריכים מצד ההלכה להתענות. (אורי"ח תקעו, א). וז"ל: "כשם שמתענים ומתריעים על הגשמים כך היו מתענים על שאר הצרות; כגון כותים שבאו לערוך מלחמה עם ישראל, או ליטול מהם מס, או ליקח מידם ארץ, או לגזור עליהם צרה אפילו במצוה קלה, הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירוחמו; וכל הערים שסביבותיהם מתענים אבל אין מתריעין, אא"כ תקעו להתקבץ לעזרתם; ואפילו לא באו אלא לעבור דרך ארצם, שאין להם מלחמה עמהם אלא על כותים אחרים, ועוברים על מקום ישראל מתענין ומתריעין. ושם בסעיף יג: "עיר שהקיפה אנסין או נהר, וספינה המטורפת בים, אפי' על יחיד הנדרף מפני אנסין או ליסטים, או רוח רעה או חולה שאר חולי שיש בו סכנת היום... זועקים ומתחננים בתפלות בשבת אבל אין תוקעין, אא"כ תוקעין לקבץ העם לעזור אחיהם ולהצילם". וכל כלל ישראל צריכים להתפלל על היהודים הרבים שהם בסכנה.

נפלאות הבורא

חלב ומוצריו - ההתבוננות בנפלאות הבורא היא דבר חשוב מאוד, כמו שנאמר לאיוב (פרק לז, יד) "הֲאֵינָהּ זֹאת אֵיבֹב עֹמֵד וְהִתְבֹּנֵן נִפְלְאוֹת אֱ-לֹהִים. ונאמר בברייתא בשם ר' מאיר (מובא בשו"ת הרמב"ם סי' קג) "הסתכל במעשיו שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם". ובמיוחד אם אדם מתבונן בחסדי ה', וכמו שכתב רבינו בחיי בספר חובות הלבבות שער של התבוננות במעשי ה', וקרא לו בשם "הבחינה בטובות הבורא": ההסתכלות בחסדי ה' מוסיפה לרצון להתבונן בגדלות ה', כיון שחשים עד כמה גדולה ההטבה שלו יתברך. וכבר כתב הרמב"ם (יסודי התורה פרק ד' הי"ב) "בזמן שאדם מתבונן בדברים האלו ומכיר כל הברואים... ויראה חכמתו של הקדוש ברוך הוא בכל היצורים וכל הברואים, מוסיף אהבה למקום ותצטא נפשו ויכמה בשרו לאהוב המקום ברוך הוא... וימצא עצמו שהוא ככלי מלא בושא וכלימה ריק והסר".

ההסתכלות בעניני גדלות הבורא המתגלה בעניין החלב היא דבר נוסף בעניני ההתבוננות בבריאה, כיון שזה נוגע לאדם, ועל כך נאמר (איוב יט, כו) "וְאֶחָד עֹרֵי נִקְפוּ זֹאת וּמִבְּשָׂרֵי אֲחֻזָּה אֶ-לֹהִים", וכבר אמר דוד המלך ע"ה שירה מיוחדת על בריאת ה' את מזון האדם בלידתו על ידי יניקת חלב האם, ככתוב (תהילים קג, ב) "בְּרָכִי נַפְשִׁי אֵת ה' וְאֵל תִּשְׁכָּחֵי כָּל גְּמוּלֵיוֹ", ופרשו חז"ל (ברכות י, א) שאמר שירה מיוחדת על סדר שברא הבורא את מזון האדם בראשית חייו, באופן המתאים לאדם בדוקא. [כפי הנראה פירשו רבותינו את המילים "כל גמוליו" לענין גמילות מחלב, וככתוב (בראשית כא, ח) "וַיִּגְדַל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אֲבָרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל כִּיּוֹם הַגְּמֹל אֵת יִצְחָק". ולדעת הרד"ק והרשב"ם היה זה כאשר נגמל מהיניקה, וכאמור גם ב-שמואל א' א, כג: "וַיֵּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁה

מצילי חיים, וזה באמת פוגע בכל האוכלוסיה גם בתורמים העיקריים לכלכלת וחוסן החברה כי המשאבים מתחלקים לכל.

עד כמה דאגה לטובת החברה משפיעה לטובת העוסקים בזה הן העובדות כמו ראש עיריית ירושלים לשעבר ר' אורי לופוליאנסקי שהיה חרדי ונבחר גם בקולות החילונים, גם שר הבריאות לשעבר הרב יעקב ליצמן זכה לקולות רבים בקלפי בגלל דאגתו לטובת בריאות הציבור. ולא רק הכרת הטוב במישור הארצי אלא בעיקר בהשפעה בענייני אמונה ומוסר, עובדה היא שהרבה אנשים מתייחסים בכבוד מיוחד לרופאים בגלל צורך הבריאותי שלהם וגם משום שרבים מהרופאים היו בעלי השכלה רבה יותר מאנשים רגילים. קרה אסון לרבים מיהודי מרוקו ושאר ארצות צפון אפריקה בגלל השלטון הצרפתי ששלט שם, הצרפתים אמנם פעלו לרווחת התושבים, אך כאמור היו לאסון רוחני להרבה יהודים, באשר הרופאים שעשו רבות לרפואת התושבים היו בעלי דעות שליליות בענייני אמונה, והיו לדוגמה גרועה להם. לכן אם היהדות התורנית תהיה הפעילה בזה היא יכולה לשמש דוגמה חיובית.

הדברים המעשיים שיש להתחיל בהם: א. להסביר לציבור במיוחד לאלה שב"ה לא נזקקו לבתי חולים ולא נפגשו במראות מיטות ממלאות את הפרוזדור מחוסר מקום במחלקות. וכן את המחסור הגדול בבתי חולים הנחוצים לכל עיר, ועל כך שאמרו רז"ל: שאין לדור בעיר שאין בה רופא, בימינו מסתבר שכוונת חז"ל גם לבית חולים שהרי בלא בית חולים אין לרופא יכולת מספיקה לעזור. לכן:

א. יש להתחיל לשכנע ראשי ערים חרדיות שאין בהן בתי חולים להפריש בתקציב חלק לצורך הקמת בית חולים! ואם תקציב כזה איננו מספיק יכולים ערים סמוכות להתאחד ולבנות במשותף. לצורך השכנוע יש להזכיר כי בתי החולים הראשונים בארץ נבנו על ידי שומרי התורה.

ב. בימינו, הרכוש הגדול של המדינה שהוא הילדים נמצא אצל שומרי התורה אפילו במקום כמו קריית ספר בכל שבוע נולדת כיתה חדשה לפחות, וחלק מהתקציב הנחוץ לקיום בית חולים הוא מתשלום המדינה עבור הלידות, לא בחינם מנהל בית החולים שיבא תעמולה בבני ברק ההשתדלות שלך היא לידה אצלנו. תחילה יתחיל בית החולים בעיקר לפעול כבית יולדות וממנו יצמחו מחלקות חדשות.

ג. יש להזכיר לציבור את דברי הגמרא שכל מי שרוצה לצאת ידי שמים במקום ספק גזל כמו שחששו חז"ל על מיצוי המידות שבכלים שמא זה גזל ואמרו להם לתת לצורכי רבים ואין צורכי רבים חשוב יותר מבית חולים, וכך יקל על התקציב. לשכנע תורמים בחשיבות הקמת בתי חולים ואחזקתם.

ד. לשכנע את אלו שלצערנו אינם לומדים בישיבה לבחור במקצועות רפואיים, ובפרט אלו ששמשו כחובשים בצבא שיש להם יותר שייכות לעניין. במקביל בתי החולים שיהיו על טהרת הקודש יפתחו בתי ספר לאחיות, ויתכן שגם בתי ספר לרפואה בהמשך השנים.

נשיאה בעול

קעת מוטלת עלינו נשיאה בעול, להרגיש בצערם של אלו הנמצאים בסכנה, וידוע כמה הצטיינו גדולי ישראל במידה זו, החפץ חיים לא ישן על מיטה כל זמן המלחמה, מו"ר הגרא"י פינקל לא אכל בשר מאז השואה לא אכל שום בשר אף לא בשבת וימים טובים.

הסבא מקלם (מובא ב"אור רש"י" על בראשית) התפעל מאוד מהנשיאה בעול האחריות של יהודי גרמניה בזמן הפוגרומים ברוסיה והצטער שלא ראה כך אצל אחרים. וזה לשונו: כתבו

מעט – שיגע הילד בהוציאו מוצאו מן השד, ומחנותו בזה, ששם נקב השד כפי מחט לא רחב, שיגר החלב מבלי מיץ או שיחנק בו הילד בעת מצצו את השד, ולא צר הרבה שיטרח בהוצאתו במיץ".

דבר נוסף שאנו רואים בהשגחתו יתברך בעניין חלב האם, שחלב האם נוצר בהתאם לצורך, לכן בימינו שישנם תחליפי חלב התמעט זמן ההנקה לעומת העבר, שבעבר היה זמן היניקה כ"ד חודשים ואף יותר מזה. (ראה כתובות ס, א) ובימינו זה לא מצוי בקרב החיים בארצות המפותחות.

כמו כן אפשר ללמוד מהעובדה ששנים מיניקות כמעט ולא נכנסות להריון, כיון שההריון גורם להפסקת החלב או לקלקל את החלב שלא יהיה ראוי לתינוק³.

החלב כאמור נוצר לאם בשביל שתאכיל את הולד, והיא גם תתקשר אליו על ידי כן כפי שיבואר בס"ד לקמן. אך ישנה תופעה מיוחדת בטבע שיש בזמן רעבון נוצר חלב גם לעיזים זכרים, ולכן נזכרות הלכות לגבי חלב זכר, כמו שנאמר (מכשירין פרק ו) שחלב הזכר אינו נחשב משקה, אפילו להכשיר את הזרעים, וכן נפסק בשו"ע (יו"ד פז, ו) שאינו נחשב חלב לגבי איסור בשר בחלב.

על פי האמור יתכן להסביר את הנס שאירע לאותו אדם שלא היתה לו אפשרות לשכור מינקת והוא הניק את בנו בעצמו, וזה כעין שקורה אצל העיזים, כך שגם במקרה הזה הקב"ה סידר שינוי הטבע בצורה שמצויה אצל מינים אחרים, ומשום כך אין זה נס חריג באופן מיוחד. וזה מה שנאמר בעניין זה (שבת נג, ב) "תנו רבנן מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מניקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו, אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה אמר לו אביי אדרבה כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית". (יש אומרים שמרדכי היהודי נעשה לו נס כזה והוא היניק את אסתר)

כפי שהזכרנו לעיל הודה דוד המלך הודיה מיוחדת על סידורי היניקה באדם ובמיוחד הודה לקב"ה על כך שמקום ההנקה של האדם שונה מבעלי חיים, שאצל בעלי החיים הוא קרוב למקומות המלוכלכים שבגוף האדם, ושל האדם הוא בגובה הגוף במקום הבינה.

לעילוי נשמת מ"שה בן תמרה ויצחק ת.ג.צ.ב.ה.

תרומות והקדשות: 052-718-9446

ספרי רבנו על המדף:

1. "דבר חודש בחודשו" חלק א' ממספר 1 עד מספר 50 בכריכת ספר, 2. "דבר חודש בחודשו" חלק ב' ממספר 51 עד מספר 100 בכריכת ספר, 3. אדר פורים. 4 מצוות זכירת מחיית עמלק. 5. האדום האדום הזה. 6. פרק שירה ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כסוי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955.

ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כסוי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955.

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפוקח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלוניס לפלאפון.

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו: eeguds@gmail.com

¹ מינקת ישנן פחות סיכויים שתכנס להריון, וצריך להבין את פשר הדברים שאמרו "דם נעצר ונעשה חלב", כיון שהחלב נוצר מבלוטות מיוחדות, ולכאורה אין לו קשר לדם הרגיל ולא לעניין הווסתות.

² גם המן שאכלו אבותינו במדבר והיה נהפך לכל הטעמים שהיה האדם רוצה בהם מלבד אותם הדברים שקשים למעבורות ומיניקות כמבואר (יומא עה, א ורש"י ד"ה הללו לא טעמו). וגם בזה ניכרת ההשגחה הפרטית לטובת הברואים.

עָשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׂכִי עַד נִמְלֶךְ אֹתוֹ אִךְ יָקָם ה' אֶת דְּכָרוֹ וַתִּשָּׁב הָאִשָּׁה וַתִּינֶק אֶת בְּנָהּ עַד נִמְלָה אֹתוֹ" שהכוונה לסוף זמן היניקה].

עוד עניין חשוב יש בחלב שהוא משמש כמזון לכל היצורים ממשפחת היונקים בתחילת חייהם, וגם על כך אמר דוד המלך ע"ה (תהילים קמה, טו) "פִּוְתָהּ אֶת יָדָהּ וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רִצּוֹן", דהיינו, שהבורא יתברך נותן לכל יצור את מזונו הנחוץ לו וגם משביע את רצונו - לפי הנחוץ לו ולפי תאוותו.

(על המזון אנו מודים בכל יום אחר הסעודה כמו שנצטוונו ואף שזה אמור על הלחם, אולם דוד המלך אמר (תהילים קלו, כה) "נִתַּן לָהֶם לֶחֶם לְכֹל בְּשָׂר כִּי לְעוֹלָם הַקְּדוֹשִׁי, וידוע שכל המזון קרוי על שם הלחם, היות והלחם הוא מזונו העיקרי של האדם, אבל הוא כולל כל מזון שהרי "כל בשר" – כל היצורים – אינם אוכלים לחם, אלא הכוונה לכל סוגי המזון שנבראו לכל יצור, ובפרט החלב שהוא המזון הראשוני של כל יונק. בחלב האדם יש עניין נוסף, שהאם משפיעה על ידי ההנקה של ילדיה, וכבר נאמר על משה רבינו שסירב לינק מהמצריות משום שעתיד היה לדבר עם השכינה, ואנטונינוס שינק חלב מאמו של רבינו הקדוש הושפע בעתיד ולמד תורה אצל רבינו הקדוש, ויש אומרים שאף התגייר. ואי"ה נרחיב בזה בהמשך).

בנוסף לאמור, יש עניין נוסף להתבונן בתעשיית החלב שנתברכה בה ארצנו, שהרי הקב"ה אמר למשה (שמות ג, ח) שהוא מוציא את ישראל ממצרים ומעלה אותם לארץ משובחת, וככתוב: "ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש". (ולפי מדע התזונה, החלב יחד עם הדבש – שהוא מתיקות התמר – יחדיו מכילים את כל הויטאמינים והחומרים הנחוצים לקיום האדם).

לאור האמור הבאנו מהמקראות ומדברי חז"ל ללמוד מהם על עניין נפלאות הבורא גם בנושא זה, וזה מצטרף לאמור (בסוף אבות) "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיהו מג, ז) "כֹּל הַתְּקָרָא בְּשִׁמִּי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יִצְרָתִיו אִף עֲשִׂיתִיו".

נשתדל לבאר בס"ד כמה עניינים הקשורים בחלב.

חלב האם כמזון הראשוני לכל היצורים ממשפחת היונקים

דוד המלך ינק משדי אמו התבונן בדבר זה ואמר שירה. (ברכות י, א). כל יצור שבא לאוויר העולם על ידי לידה הוא ניזון בתחילת חייו על ידי חלב אמו, וכאמור (בכורות ז, א) "כל המוליד מיניק". ועניין זה הוא דבר מופלא שברא הקב"ה לצורך תזונת הנולדים, הנברא יחד עם הולד ונמשך כל זמן שהולד צריך את החלב ולאחר מכן אצל בני אדם הוא נפסק, [כנראה כדי שהאם לא תסבול מזה, ואילו אצל בעלי חיים אינו נפסק כמו אצל בני אדם כדי שיהיה לבני האדם יותר חלב]. כבר אמרו (בכורות כ, ב) שאם אנו רואים בהמה הנותנת חלב הרי זה סימן שכבר ילדה לפני כן (וממילא הולד שתלד מעתה אינו בכור) משום שרוב בהמות אינן חולבות אלא אם כן יולדות.

חלב האם חשוב מאוד לתועלת התינוקות, ומפתח אותנו ושומר על בריאותו יותר ממזון אחר. כשתינוק נולד מוטבע בו רצון למצוץ כדי שעל ידי כן ינק מאמו, וכח המציצה של התינוק הוא כה חזק עד שאנו שמים בפי התינוק מוצץ כדי להרגיעו או שהתינוק מרגיע את עצמו על ידי מציצת האצבע.

בספר חובות הלבבות (שער הבחינה פרק ה') כתב על עניין זה:

"... יוצא הוולד אל העולם הזה, והוא חלש בחושיו זולת חוש המישוש והטעם ויזמין לו הבורא יתעלה מזונו משדי אמו ויהפוך הדם אשר היה מזונו במעי אמו לחלב בשדיה – ניגר ערב ומתוק כמעין נובע בעת הצורך אליו, ואינו רב – שיכבד משאו על אמו ויגר בלא מיץ, ולא

¹ דבר זה אמור בבעלי דם חם, כיון ויש חרקים המשריצים וולדות חיים, ויש גם נמלים שחולבים כנימות שמפרישות הפרשות מתוקות. אך חלב אם יש ליונקים בלבד. יוצא מן הכלל הוא היצור המכונה "ברווזן" שהוא מטיל ביצים וגם מניק את וולדותיו. היונים מאכילים את גוזליהן מהפרשה הנוצרת בגופן ונקראת "חלב יונים", אך אין זה אלא לשון מושאלת כיון שזו הפרשת מיצי קיבה ולא חלב.

² חז"ל נחלקו אם סיבת הדבר שאשה אינה נכנסת להריון בזמן ססמוך ללידה (לאחריה) משום שרם נעצר ונעשה חלב, או משום שגופה מתפרק. ידוע שכשהאשה